

FÖRVALTNINGSUTSKOTTET

Utlåtande 5/1996 rd

Regeringens proposition 103/1996 rd

Till Statsutskottet

Riksdagen har remitterat proposition 103/1996 rd om statsbudgeten för 1997 till statsutskottet för beredning. Enligt arbetsordningen för riksdagen har ett specialutskott rätt att på eget initiativ lämna utlåtande om budgetpropositionen till statsutskottet i fråga om sitt behörighetsområde.

Med anledning av ärendet har utskottet hört överdirektören Pekka Kilpi, konsultative tjänstemannen Pasi Korvenranta och konsultative tjänstemannen Martti Kallio vid inrikesministeriet, arbetsmarknadsjuristen Pirkko Leivo vid Kommunala arbetsmarknadsverket, utvecklingschefen Erkki Torppa från Jyväskylä stad, kommundirektören Heikki Aurasmaa från Pihtipudas kommun, sektordirektören Jarmo Lehtonen vid Kommunsektorns fackförbund, arbetsmiljösekreteraren Vappu Hakkarainen vid Kommunaltjänstemannaförbundet, ordföranden Juhani Räsänen vid Förhandlingsorganisationen för kommunal teknik och grundservice, ombudsmannen Lahja Perttula vid Finlands Hälsovårdsförbund och utvecklingschefen Arja Niittynen vid Finlands Primärskötarförbund.

Utskottets ställningstaganden*Allmänt*

Utskottet tar nedan ställning till vissa frågor i anknytning till dess förvaltningsområde. Budgetpropositionen behandlas också till behövliga delar i samband med proposition 149/1996 rd med förslag till ändring av lagen om statsandelar till kommunerna.

Häradsreformen

Häradsreformen träder i kraft den 1 december 1996. Det betyder att de nuvarande länsmansdistrikten, inklusive de gamla städernas fristående organisationer och häraden ersätts med 90 nya

härad. Enligt det nya samordnade systemet får 77 härad häradsämbeten och 13 härad fristående ämbetsverk.

När riksdagen antog lagarna i anknytning till häradsreformen vårsessionen 1996 den förutsatte den att regeringen ser till att verkställigheten av reformen noga följs upp med hänsyn bland annat till att det finns en tillräckligt god tillgång på tjänster på lika villkor i landets olika delar, att framför allt polis-, utöknings- och åklagaruppgifterna ordnas och sköts i härad, att samarbetet är gott och brett, att samarbetsområdena inom olika sektorer är sinsemellan samordnade på det regionala planet och att det finns tillräckligt med gemensam assisterande personal samt att regeringen före utgången av 1999 avger en redogörelse till riksdagen om verkställigheten av häradsreformen.

Utskottet oroar sig över hur häradsämbetena skall fungera, särskilt när det gäller tillgången och nivån på servicen. Utskottet förutsätter att häraden får adekvata resurser också för häradsämbetenas gemensamma utgifter.

Utskottet påminner därför i detta sammanhang om målen med polisförvaltningen och uppmärksammar anslagsutvecklingen. Det är viktigt att se till att polisen får tillräckligt stora personella och andra resurser för att kunna garantera säkerheten i samhället.

Den regionala utvecklingen

Enligt 6 § 1 mom. lagen om regional utveckling anger statsbudgeten för förvaltningsområdena de anslag som kan användas för att främja de regionala utvecklingsmålen och de regionutvecklingsprogram som upprättas för dessa mål (regionutvecklingspengar). I den allmänna motiveringen till budgetpropositionen listas de moment där anslagen enligt momentmotiveringen är avsatta för regionutvecklingspengar.

Enligt utskottet bör regionutvecklingspengarna ses i ett helhetsperspektiv. Samtidigt uttrycker

utskottet sin oro över att anslagen för de regionala utvecklingsmålen är så knappt tilltagna. De nationella stöden för regionala projekt bör ses i relation till medfinansieringen från EU:s regionala utvecklingsfonder. Behovet av projektfinsiering bör ses över med hänsyn till att de regional- och strukturpolitiska insatserna bör genomföras effektivare och ha större verkan, särskilt när det gäller de sysselsättningsfrämjande åtgärderna.

Utskottet menar att regionutvecklingspengar bör användas för projekt som ger medborgarna bättre möjligheter att få arbete i sin hembygd. Utskottet finner därför att både förslagen i landsbygdspolitiska samarbetsgruppens lägesrapport från den 24 september 1996 och förslagen till vidareutveckling av statspolitiken spelar en central roll i sammanhanget.

Utskottet framhåller att regeringen avsätter 104 500 000 mark under moment 26.98.43 för landskapsutvecklingspengar. Anslaget är lika stort som för i år och 20 500 000 mark lägre än 1995. I samband med att lagen om regional utveckling antogs 1993 förutsatte riksdagen att anslaget höjs till minst 200 miljoner mark. För närvarande går nästan hela anslaget till nationell medfinansiering av projekt som stöds av EU:s strukturfonder. Därutöver går en del av anslaget till nationella program för kompetenscentra. På många håll i landet kan det skönjas en del oro väckande trender inom den regionala utvecklingen. Det är därför angeläget att de stadspolitiska behoven vägs in i budgeten och att anslaget så snart som möjligt höjs åtminstone till den nivå som riksdagen har förutsatt. Om detta inte annars låter sig göra bör de sektorspecifika utvecklingspengarna slås samman till landskapsutvecklingspengar.

Den kommunala ekonomin

Rent allmänt framhåller utskottet att statsandelarna till kommunerna har skurits ned under

Helsingfors den 10 oktober 1996

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Matti Väistö /cent samt medlemmarna Juhani Alaranta /cent, Ulla Juurola /sd, Reijo Kallio /sd, Toimi Kankaanniemi /fkf, Juha

hela 1990-talet. I fjol minskades de med en miljard mark och i år med ytterligare i 3,8 miljarder mark. Trots detta har det finansiella läget i kommunerna varit relativt stabilt, främst tack vare de ökade skatteintäkterna. På grund av de ökade skatteintäkterna och de minskade statsandelarna har kommunernas finansiella struktur dock förändrats på ett avgörande sätt. Regeringen räknar i budgetpropositionen med att kommunernas finansiella läge kommer att försämrats 1997.

Även om den ekonomiska situationen ute i kommunerna i regel fortfarande är relativt god finns det enligt uppgifter till utskottet stora skillnader mellan kommunerna. Detta kan leda till att medborgarna behandlas olika beroende på var de bor. Det finns en viss risk för att de kommuner som har det allra sämst ställt inte kommer att kunna tillhandahålla all basservice. Det är fullt möjligt att saken ställs på sin spets på grund av till exempel arbetslösheten, skillnaderna i näringsstruktur och de divergerande återverkningarna av nedskärningarna i statsandelarna och leder till allt större skillnader i kommunernas ekonomiska möjligheter att fullfölja sina åtaganden. I synnerhet grupper med särskilda behov kan få sina förmåner nedskurna på grund av problemen anhopningar i vissa kommuner. Paradoxalt nog är det risk för att efterfrågan på just denna service samtidigt ökar i de drabbade kommunerna. Stora ekonomiska problem i kombination med resurssvaghet leder i många fall också till att den kommunala personalen blir allt mer utbränd.

Utskottet anser att lagstiftningen bör ses över i syfte att förebygga de problem som beskrivs ovan och för att stödja ekonomiskt hårt utsatta kommuner. På grundval av det ovan sagda anför utskottet

att statsutskottet bör utarbeta sitt betänkande med hänsyn till vad som sägs ovan.

Karpio /saml, Valto Koski /sd, Osmo Kurola /saml, Pehr Löw /sv, Jukka Mikkola /sd, Tuija Pohjola /sd, Iivo Polvi /vänst och Aulis Ranta-Muotio /cent.